

566

K. Rob. V
Wikman, Åbo
1925

Frågor om utpågången.

Folkseden att gossarna flocktals eller enskilt besökte byns flickor på lördags- och söndagsnätterna, stundom även vid andra tider, är vida spridd bland svensk allmoge särskilt i norra och västra Sverige samt Finland. Den förekommer även i Norge och det finska Finland, på Nordsjökusten, i Alpländerna och annorstädes i Centraleuropa, där gamla seder levat kvar bland befolkningen. Dessa bruk ha flerfaldigt uppmärksamats av den etnologiska forskningen, särskilt i Tyskland och Schweiz, medan de däremot hos oss tills vidare icke varit föremål för något systematiskt studium. I verkligheten ha sedan

85

Bibliografien 1925.

urminnes tider de flesta äktenskap i stora delar av norden knutits under dessa former. En noggrannare kunskap om dem är därför ett behov för folklivsforskningen och de vetenskaper, som ligga den nära. Detta behov kan icke avvisas såsom mindre betydande eller mindre värdigt.

I avsikt att överlämna åt forskningen ett ökat material till kännedomen om dessa seder hos den svenska allmogen vänder jag mig härmed till bygdeforskare, folkminnessamlare och andra för svenskt folkliv intresserade personer med detta frågeformulär. De eventuella resultaten av denna insamling skola överlämnas till de vetenskapliga folkminnesarkiven i Stockholm (Nordiska museets arkiv), Göteborg (Västsvenska Folkminnesarkivet) och Helsingfors (Svenska Litteratursällskapets Folkloristiska arkiv).

1. Förekommo i Eder ort, eller förekomma där fortfarande, de s. k. nattfrierierna såsom folksed? Vad kallades detta bruk Är det Eder bekant från andra trakter?

2. Besökte gossarna flickorna enskilt eller i flock?

3. Om de gingo ensamma: var detta allmän sed, som ordinärt ledde till äktenskap, eller var det endast en osed inom vissa lager av allmogen (löst folk o. dyl.)?

4. Om gossarna gingo i flock: huru begynte ynglingen »fria visst» (besöka endast en flicka för att inleda en allvarlig förbindelse)?

5. Huru tillgick vid ynglingarnas första friebesök?

6. Från vilken ålder deltog flickor och gossar i utpågången? Huru snart begynte man härmed efter skriftskolan?

7. Skulle gossar och flickor på något sätt upptagas i ungdomslaget, innan de fingo rätt att taga del i friebesöken. Vad kallades flickan eller gossen, sedan han (hon) begynt delta i ungdomslivet?

8. Skulle även främmande byars ungdom (t. ex. drängar, som vistades i byn) upptagas i ungdomslaget?

9. Voro friare från främmande byar eller socknar skyldiga att ge byynglingarna någon sorts ersättning för att få färdas såsom friare i byn?

10. Borde även byns ynglingar på något sätt »betala för fästmän»?

11. Brukade man förse i byn gästande flickor med nattfriare?

12. Huru kom man in till flickorna (*knackningar* och *ramsor*)? Finnas dylika ramsor bevarade?

13. Tillgången vid besöken f. ö. Vilka plagg tilläts gos-sarna taga av sig? Brukade två flickor deltaga och vad kallades det? När begav sig ynglingen bort? Trakterades han på något sätt av flickan själv eller andra?

14. Huru länge pågingo dylika frierier?

15. Vilken form tog ett avslag på frieriet?

16. Huru bedömdes seden av de äldre? Vilken kontroll utövades från ungdomens egen sida? Har seden på något sätt urartat på senare tider? Har den bekämpats från något håll?

17. Huru tillgick vid trolovningen? Förekom »provliggning» mellan de förlovade? Beträktades trolovningen såsom äktenskap?

18. Brukade ungdom bädda långbädd vid bröllop eller andra högtidstillfällen?

Om svar på dessa frågor anhålles förbindligast under adressen: *Malm* (Finland).

K. Rob. V. Wikman.

Fil. mag., föreståndare för Svenska
litteratursällskapets Folkloris-
tiska arkiv, Helsingfors.